

ПЕРЕДМОВА

*Один експеримент не вирішить,
але допоможе вирішити проблеми,
які нас цікавлять в археології
та давній історії.*

Р. Плейнер

Пошук нового знання шляхом археологічних розкопок завжди має певну інтригу — в жодному випадку ми не можемо бути однозначно впевненими, що нас чекає в наступну мить на розкопі. Знімаючи шар за шаром ґрунт, дослідник знищує культурні нашарування і зливається зі своїм об'єктом, з кожною дрібничкою прошарків, розташуванням речей, намагаючись як можна точніше зафіксувати об'єкт дослідження. Він ще не творець — він кат і водночас рятівник досліджуваного — він перший і останній, хто побачив об'єкт. Тепер тільки від нього, від його кваліфікації, від його наукової порядності, якщо хочете, залежить доля дослідженого — як він впровадить його до подальшого наукового життя. Креслення, малюнки, розрізи, безкінечні порівняння, розпач від невірно зроблених припущень та невідповідних гіпотез, пошук аналогів, систематизація і, нарешті, максимально вірна інтерпретація отриманих знахідок. Весь цей час дослідник працює з речами — артефактами та притаманними для їх опрацювання методами і методиками.

Окрім цього існує безліч способів дослідження археологічних об'єктів, які не руйнують об'єкти в процесі дослідження. Так в багатьох випадках науковці (не тільки археологи) користуються заміною оригінального об'єкту досліджень його моделлю чи фізичною чи теоретичною. Подібний спосіб має низку переваг: можна проводити безкінечну кількість дослідів з моделлю не переймаючись, що вона пошкодиться під час подібних випробувань і багато ін.

Створення натурних та теоретичних моделей, спостереження за ними співставлення з археологічними прототипами — розгляду подібних питань присвячені наукові роботи, які увійшли до пропонованої збірки. Вони різні за своїм змістом, спрямованістю досліджень та методичною базою. Деякі з них висвітлюють складні проблеми стародавніх ремесел та промислів і мають висновки

дискусійного характеру, які можуть стати початком нової наукової дискусії, інші репрезентують новий підхід до вивчення традиційних археологічних об'єктів із використанням можливостей експериментальної археології — роботи Готуна І. А., Кізюкевича Н. А., Кравченко Е. А., Гошко Т. Ю., Сергеевої М. С. та ін. Особливо слід відзначити роботу науковців з Грузії Інанішвілі Г. В., Гобеджишвили Г. Г., Муджирі Т. П., в якій вдало поєднується чітко сформульоване завдання наукового експерименту, ретельно продумане та сплановане проведення моделювання процесу видобутку гірничої породи, детальна фіксація перебігу експерименту з використанням спеціалізованого вимірювального обладнання та наукове опрацювання отриманих результатів.

Ряд досліджень представлених на розгляд утримують опис проведення експериментів по виготовленню моделей археологічних предметів і за своїми ознаками мають більш публікаційний характер — роботи Погоржельського Я. Л., Коби О. О., Крижанівського В. О. та ін.

Окремо слід виділити роботи, в яких розглядаються питання історії розвитку вітчизняних експериментальних досліджень — статті Загородної О. Н., Колеснікової В. А., Яненко А. С.

Хронологічні рамки досліджень охоплюють досить широкий діапазон — від палеоліту і до епохи пізнього середньовіччя. Досить широкі і територіальні межі матеріалів, які представлені в статтях — від Кавказу і до Центральної Європи¹.

1. Окремо хочемо висловити щире подяку міській раді м. Олевськ Житомирської обл. та особисто Голові міськради Повару Анатолію Васильовичу за матеріальну та організаційну підтримку у проведенні міжнародного науково-практичного семінару з експериментальної археології, в рамках якого проходила практична апробація представлених наукових робіт.